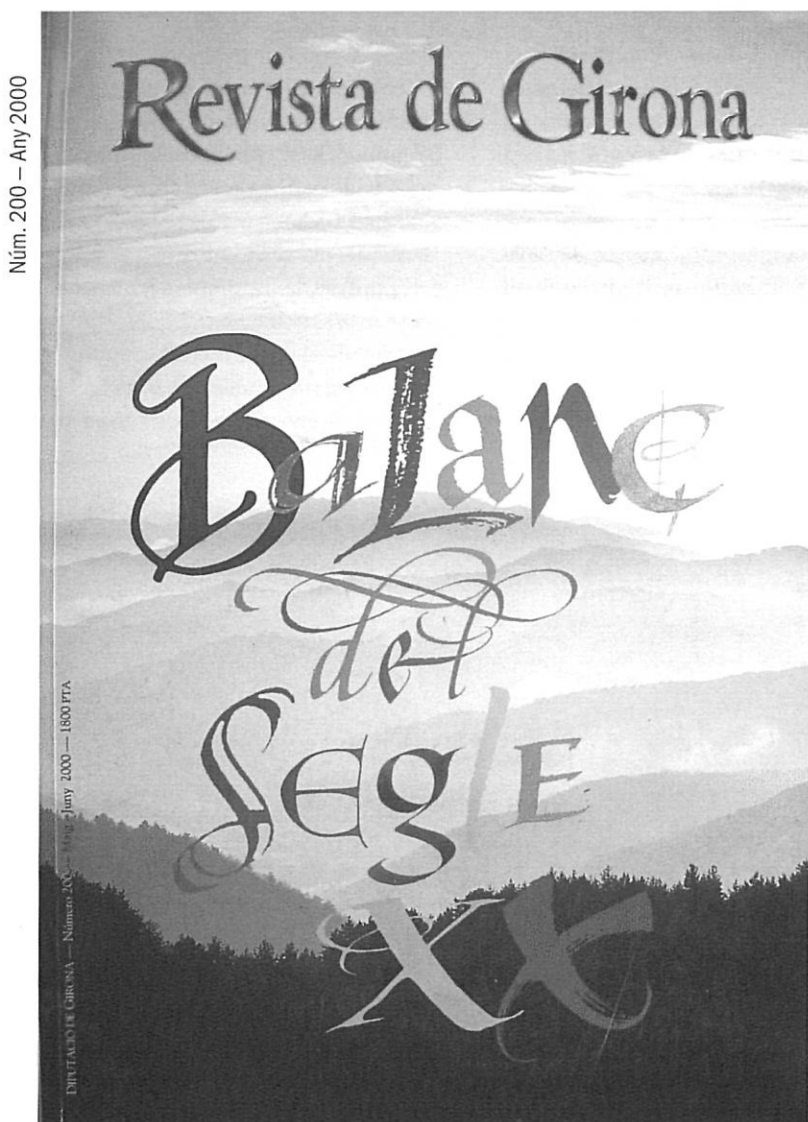

Història

Mig segle de Revista de Girona

Enric Mirambell

Feliçment podem celebrar enguany els cinquanta anys de vida de la *Revista de Girona*. Ha estat una permanència continuada, encara que amb alguna irregularitat en la seva periodicitat, i amb canvis substancials en el seu concepte. També ha experimentat la catalanització de la capçalera, que s'inicià com a *Revista de Gerona*, i des de l'any 1976 continua com a *Revista de Girona*. Més importants són els canvis experimentats en el seu contingut, que s'ha deslliurat de la servitud política i s'ha enriquit pel que fa a la temàtica literària, històrica i científica. Tot i que la Diputació sempre ha estat l'editora i la promotora de la publicació, ha obert el camp de la revista a una gran llibertat, permetent que deixés de ser un òrgan propagandístic institucional per convertir-se en una publicació enterament cultural. La revista sempre havia tingut un caràcter cultural molt apreciable, però l'havia de compartir amb el de portaveu de la corporació que la patrocina i amb l'expressió de la ideologia política que informava l'organisme provincial.

JOHN S. CABRERA

Una reunió del Consell de Redacció de la *Revista de Girona*, els anys noranta.

El primer número

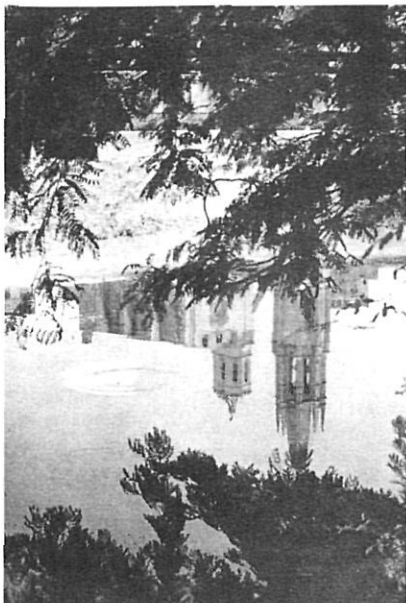
Quan aparegué el primer número de la *Revista* causà un impacte molt positiu, l'ambient cultural de la ciutat i del seu àmbit comarcal era molt limitat, per no dir pobre i raquític. Ja existia un nucli que lluitava per promocionar la cultura, però era molt minoritari i es movia amb una gran migradesa de mitjans. Tampoc es podia comptar amb un important auditori receptor. Si algú hagués parlat que Girona podia esdevenir ciutat universitària l'haurien

pres per un il·lús i un visionari. Només hi havia un institut d'ensenyament secundari a Girona i un altre a Figueres. Faltaven escoles primàries i les existents no disposaven de bones instal·lacions ni de material pedagògic modern i suficient. Els únics estudis que obrien les portes a una professió eren els de magisteri. El reduït nombre de gironins que cursaven una carrera superior s'havien de desplaçar, com a mínim, a Barcelona. Tant l'Institut com l'Escola de Magisteri necessitaven unes instal·lacions que va tardar encara

deu anys a poder obtenir. Només feia quatre anys que la Biblioteca Pública disposava d'un local digne i cèntric.

Aquell any 1955 es creava l'Arxiu Històric, però sense disposar de local propi. El Museu Arqueològic i el de Belles Arts s'encabien com podien en el temple i claustre de Sant Pere de Galligans, esperant una instal·lació definitiva i més adequada. El Museu Diocesà estava emplaçat, amb moltes deficiències, a Casa Carles. L'Arxiu de la Diputació era un magatzem on s'apilava la documentació i mobiliari jubilat proce-

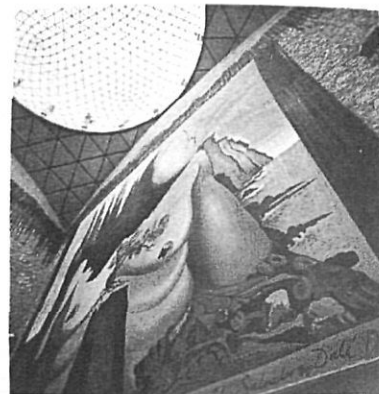
Núm. 2 - Any 1956

Núm. 4 - Any 1958

Núm. 68 - Any 1974

**REVISTA
DE
GERONA**

dent de les oficines i del pavelló del governador civil. L'Arxiu Municipal i els eclesiàstics oferien molt poques comoditats als escassos investigadors que els freqüentaven. Per a l'administració pública la cultura era la ventafocs. Demanar col·laboració econòmica per a activitats culturals era demanar la lluna. No és estrany, doncs, que l'aparició del primer número de la revista fos rebut amb sorpresa i admiració.

Cosme Casas

En totes les realitzacions s'hi ha de buscar la presència personal i, en aquest cas, l'home de la *Revista de Girona* va ser Cosme Casas Camps. Educador de professió, posà tot el seu interès i aportà tota la seva influència política a millorar la situació de la vida cultural de Girona i les seves comarques, procurant atraure l'atenció del Govern i de les corporacions oficials. Primerament com a tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Girona, després com a diputat ponent de Cultura, i sempre fent valer la seva posició com a home de

confiança del governador civil, va aconseguir un cúmul de realitzacions per a la ciutat i per a la demarcació comarcal que la té per capital.

La paternitat de la revista es deu a la gestió d'aquell home, que, si bé era fidel a la situació política del moment, tenia una visió molt més àmplia que la de la majoria dels mandatariis i un esperit d'obertura que implicava l'admissió de col·laboracions que altres no haurien acceptat.

Cosme Casas era molt amic de Ramon Guardiola, que aleshores encara no era alcalde de Figueres, i aquest intervingué també en la creació de la publicació. Guardiola era bon amic meu, i amb Cosme Casas havíem coincidit en el claustre de l'Institut quan ell va ser professor de dibuix en el centre docent. Aquestes dues relacions em permeteren ser present en el naixement de la revista i proposar alguns dels col·laboradors de la primera hora.

L'antiga Revista

En la creació de la *Revista de Girona* trobem el record de la primitiva *Revis-*

ta de Gerona, que es va publicar, mensualment, des del setembre de 1876 fins al desembre de 1895. Aquella històrica publicació és un tresor d'erudició, de recerca i de creació literària que recull gairebé vint anys de vida cultural gironina. És el resultat de l'estudi, el treball i la passió per Girona i les seves coses d'un grup selecte de ciutadans que, amb un gran esforç, un ingent sacrifici, aplicació i dedicació aconseguiren mantenir ben alt l'estendard de la cultura a casa nostra.

Passà aquella generació coneguda com la «generació de la *Revista de Girona*», però el record d'aquella activitat i d'aquella emblemàtica publicació no ha mort mai.

En repetides ocasions s'intentà recuperar aquella activitat, d'acord amb la problemàtica de cada moment. Hi hagué intents dignes i de considerable altura, però tots foren d'escassa durada. Les revistes *Vida*, *Lletres*, *Cultura*, *Scherzando*, *Víctors...* assoliren un alt nivell, però, lamentablement, foren de vida massa curta. La societat gironina no estigué a l'altura dels grups de ciutadans inquiets i diligents que

Núm. 86 — Any 1979

REVISTA
DE
GIRONA

Núm. 91 — Any 1980

REVISTA
DE
GIRONA

Núm. 107 — Any 1984

ZONA VOLCÀNICA DE LA GARROTXA

L'any 1955, quan va néixer la Revista, l'ambient cultural de les comarques gironines era pobre i raquític

emprengueren tan nobles aventures. L'any 1913 aparegué una nova *Revista de Gerona*, però només se'n publicaren vint-i-sis números, en menys d'un any de pervivència.

L'any 1946 es creà l'Institut d'Estudis Gironins, també sota el patrocini de la Diputació. En aquella avinentesa presidia la corporació provincial Miquel Cuesta, el qual es va mostrar molt sensible a les activitats culturals. Malauradament el seu mandat va ser molt curt i en uns anys d'una economia molt magra. El primer president de l'Institut, Tomàs Carreras Artau, establia un pont entre els homes de la primitiva *Revista de Gerona*, que ell havia arribat a conèixer en la seva infantesa i joventut, i les noves generacions. En el pòrtic dels *Annals* fa constar el mestratge d'aquell antic grup d'estudiosos gironins i el lligam de la nova entitat amb l'antiga revista, però els *Annals* no eren pas una publicació destinada al gran públic. La seva difusió quedava circumscrita als socis de l'Institut, que en el moment de la seva creació eren només vuitanta-sis. El record i

l'homenatge a la primitiva *Revista* es concreta en la publicació en aquell primer volum dels *Annals* de l'índex de la històrica publicació.

El contingut dels *Annals* no és pas de divulgació, més aviat va dirigit a un públic minoritari ja iniciat. Ara, evidentment, el camp s'ha eixamplat moltíssim, però en aquell moment la receptibilitat no era pas la que podria tenir una nova *Revista de Gerona*. L'aparició d'aquesta omplí un buit que realment existia.

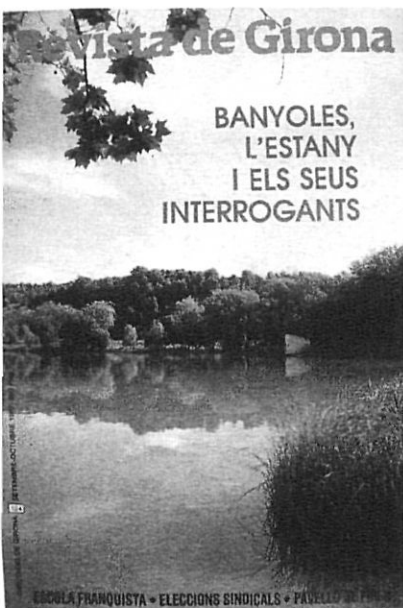
L'ambient de 1955

En aquell any 1955, el país havia començat a obrir-se una mica. Havia millorat l'economia, havien cessat moltes antigues restriccions, però encara tot el que anava de cara al públic estava sotmès a control i condicionaments. Ara poden sorprendre alguns detalls que aleshores ja sabíem que s'hi havia de comptar si es volia fer alguna cosa. Cultura, sí, però amb les degudes concessions a la situació política.

La nova *Revista de Gerona* nasqué per un acord de la Diputació, del 18

de juny del 1954. La disposició oficial preveia que la publicació fos trimestral. Se li assignava una consignació de 50.000 pessetes anuals. Seria un òrgan oficial de la Diputació. No podia estalviar-se d'encapçalar el primer número amb la fotografia del cap de l'Estat, al qual es dirigia una respectuosa i fervorosa dedicatòria. També s'havia de reflectir en les seves planes la vida corporativa i les incidències que s'anessin produint en la titularitat del Govern Civil i el Militar de la província. A canvi d'aquestes concessions es pogueren publicar articles de caràcter científic, històric, arqueològic o literari, sense connotacions polítiques. Fins i tot en els primers números hi figuraven poesies en llengua catalana, obra d'Assumpció Soler. Aquesta poetessa no era pas ben vista políticament, però com a mestra que era tenia relació d'amistat amb el director de la revista. Tampoc hi hagué cap dificultat perquè hi col·laboressin els professors Santiago Sobrequés i Fèlix Casellas, que no excel·lien pas per la seva adhesió al Movimiento, sinó més aviat al contrari.

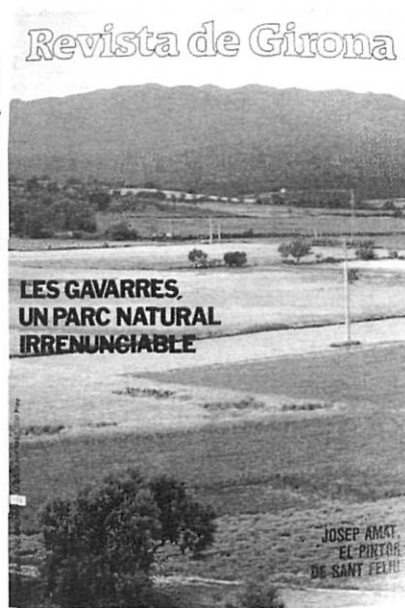
Núm. 124 - Any 1987

Núm. 110 - Any 1985

Núm. 122 - Any 1987

Canvis de govern

El primer número de la nova *Revista de Girona* porta data del primer semestre del 1955. Mentre es preparava el número 2 es produí un canvi en el govern de la província, canvi que afectava també la presidència de la Diputació. En conseqüència, també la revista n'experimentà les seqüeles. El governador Mazo Mendo passà, per breus setmanes, al Govern Civil de Lleida, i el substituí a Girona Josep Pagès Costart, que havia estat governador de Tarragona i darrerament ho era de Lleida. Per tripijocs de la política local Cosme Casas caigué en desgràcia, i el segon número de la revista no veié la llum fins al desembre de 1956. El més curiós del cas és que tot el text de la publicació és el que ja estava preparat abans dels canvis polítics. Fins i tot la Crònica només es referia a activitats corresponents a l'any 1955. No s'esmentava per res que el 14 de març del 1956 havia pres possessió el nou governador i que el 19 de juny del mateix any Joan de Llobet havia

substituit Pere Bretcha en la presidència de la Diputació. Tampoc s'hi feia constar que Casas havia estat rellevat de la seva responsabilitat en la comissió de Cultura de la Diputació i en conseqüència de la direcció de la *Revista*.

Fins al desembre de 1957 no va aparèixer el tercer número. En la portada s'hi anunciaven grans canvis en la seva configuració. Ara sí que —amb un notable retard— es dona compte dels canvis polítics que s'havien produït un any i mig abans.

Ramon Guardiola

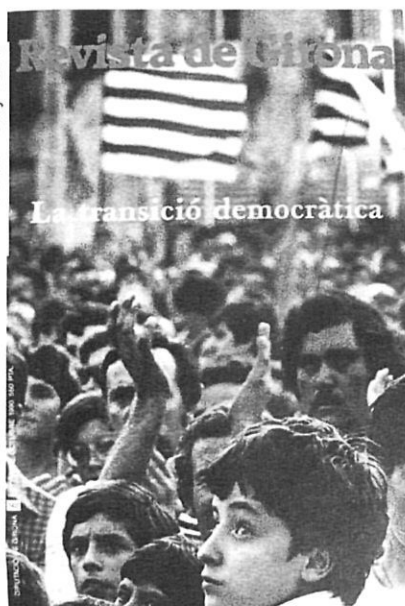
En tres anys s'havien publicat tres números. El quart ja correspon a l'any IV de la publicació i és del tercer trimestre de 1958. En l'editorial es fa constar que en l'acte de presa de possessió de nous diputats, el president Llobet havia manifestat públicament el seu interès per la continuïtat i la dignificació de la *Revista de Girona*. Ramon Guardiola, molt ben relacionat amb el nou president, ocupà la secretaria particular de la presidència

i rebé l'encàrrec de tirar endavant la publicació, de la qual en fou director fins que, després d'haver exercit l'alcaldia de Figueres i la vicepresidència i la ponència de Cultura de la Diputació, va deixar l'activitat política.

Des del número 4, i amb una lleugera modificació del format, la revista mantingué el caràcter trimestral i sortí amb força regularitat.

En el número 11, que correspon a l'any VI i al segon trimestre del 1960, ja, a més del nom del director, hi figura el Consell de Redacció. En formen part persones vinculades a la Diputació i altres que són alienes a la casa. Alguns són de Girona i altres de Figueres. Hi ha estudiosos de diverses especialitats i també artistes. Amb el pas del temps es van produint canvis en la composició del Consell, fins que l'any 1968 deixa de constar-hi. Des de l'any 1971, a més del director, que continua sent el senyor Guardiola, hi consta Miquel Gil, com a redactor en cap. Aleshores Gil era el funcionari del departament de Cultura de la Diputació.

Núm. 142 — Any 1990

Núm. 157 — Any 1993

Núm. 180 — Any 1997

Durant molts anys, el director de la Revista va ser el ponent de Cultura o el mateix president de la Diputació

Joan Tarrés

L'any 1973, Joan Tarrés Vives substituï Ramon Guardiola Rovira en la ponència de Cultura i en conseqüència en la direcció de la revista; Miquel Gil continuà com a redactor en cap.

L'any 1976 es commemorà el centenari de la primera *Revista de Gerona*. La nova *Revista* ho celebrà amb la publicació de tres números que en el seu conjunt formaven una monografia recordatori d'aquella efemèride i de l'ambient de la Girona del darrer terç del segle XIX. A més, s'inicià l'edició facsimil dels dinou volums de la publicació centenària. Es publicà també el *Repertori de Índices*, que incloïa els de la revista antiga, dels certàmens de l'Associació Literària de Girona, dels *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, dels *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, de la revista olotina *Pyrene* i de la nova *Revista de Girona* en un índex de matèries unificat. En aquella avinentesa, el senyor Joan Tarrés, que era molt receptiu i obert, canvià la capçalera de *Revista de Gerona* per la de *Revista de Girona*.

L'any 1979 entrà la nova corporació com a resultat de les eleccions municipals de la nova època. Fins a l'any 1981 consta com a direcció de la revista la comissió de Cultura de la Diputació, amb Miquel Gil com a redactor en cap.

De l'any 1981 al 1984 figura com a director Arcadi Calzada, que era president de la Corporació. Durant molt de temps, i pel fet que els polítics no intervenien directament en la publicació, la revista anava sortint per inèrcia, gràcies a l'actuació de Miquel Gil, el qual continuava com a funcionari de la comissió de Cultura i com a redactor en cap.

L'última etapa

Finalment, l'any 1985, durant la presidència de Salvador Carrera i Comes, es va nomenar per primera vegada un director de la revista, periodista professional i aliè a la corporació, Narcís Jordi Aragó. El nou director, ben secundat per Xavier Carbó com a redactor en cap, i posteriorment per Carles Sapena, va donar a la publicació un aire nou, que s'ha anat mantenint i adaptant a les

necessitats de cada moment. També s'ha anat renovant el Consell de Redacció. La revista, que ara és bimensual, segueix amb el mateix format, però amb una presentació sensiblement modificada, d'estructura més moderna, més àgil i constantment actualitzada.

Fins a l'any 1959 s'imprimí en els tallers de Successor de la Tipografia Carreras. Del 1960 al 1967 s'estampà a la impremta Trayter de Figueres. Finalment als tallers de l'Editorial Dalmau Carles, Pla, SA, actualment a càrrec de l'empresa Alzamora.

Han passat cinquanta anys i la *Revista* ha superat moltes vicissituds, però continua viva, activa i florent. Malgrat el temps transcorregut no ha envellit, sinó que segueix un procés de constant rejuveniment. Per tancar aquest recordatori manllevem unes paraules de Josep Pla: «En el nostre país, una institució que dura cinquanta anys és generalment una cosa insòlita, perquè gairebé tot passa com foc d'encenalls».

Enric Mirambell i Belloc és historiador i col·laborador del número 1 de la Revista de Girona.

